

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa PUGNA PRO PATRIA

ANY II.

NUM. 96.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. Acullit com a propi al foraster que á treballar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la erra y poch, actius y intel·ligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filòsofs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y cos; una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terer y de las minas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antics y alsarne d' un art fill llegitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernes.—Ports oberts als productes de tots llochis; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervir en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Perá ho tenirho tenim lo precís: Força, riquesa y intel·ligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO
Tortosa al mes.
Fora semestre.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ
Carrer del Parque, N.º 8.
Tortosa 5 Noviembre de 1904.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diurne 6, XXIV. S. Sever b. de Barcelona mr. y s. Leonart ab.—Dilluns 7, S. Florenci b. y cf. y sta. Caritana mr.—Dimars 8, Los quatre Sants germans mrs. coronats.—Dimecres 9, S. Teodoro mr. y la Dedicación de la Basílica del Salvador en Roma.—(En Balaguer lo Sant Cristó.)—Dijous 10, S. Andreu Avelí cf.—Divendres 11, S. Martí b y cf. y s. Mena mr.—Disapte 12, S. Martí p. mr. y s. Diego de Alcalá cf.

Les llibertats municipals

Hi ha qui de la declaració dels representants dels municipis de la corona d' Aragó a Saragossa, ne vol traure partit pera acusar al centralisme liberal fins al punt de dir d' ell que es un despotisme que fá bó als senyors feudals y reys absoluts. Per una part no hi estic conforme ab tal apreciació, en quant se refereixca a las llibertats regionals y municipals. Lo que aquí hi ha, es que 'l regim actual d' Espanya, per lo lo que te d' heterodoxe, y 'l absolut, per lo que tenia de catolic, sense mirar á tres penyes de 'l un y de 'l altre regim, determinen per part dels catolics un sentiment d' odi envers al primer y de simpatia pel segons, qual sentiment, no contingut en sos prudents limits, engendra una ofuscació en la intel·ligencia y un apassionament en la voluntad que ns impideix veure lo detestable del regim absolut y lo que tinga ó pugatindre de bó 'l actual. Encara hi hauria, molt que dir d' abdos regims en sas relacions ab lo problema religios; pero prescindim-ne de aixó: consideremlos sols baix 'l aspectre purament civil y politic. ¿Qué va fer el centralisme dels reys absoluts a Espanya? Provocar ab sos abusos ó desacerts la guerra de les Comunitats a Castella, la de les Germanies a Valencia, les revoltes d' Aragó ab motiu del proces de l' Antoni Perez y l' actitud de Catalunya ab lo de les guerres contra Felip IV y Felip V. En totes aquelles guerres y revoltes va triuñar lo poder real, y 'l fruit d' aquells triuñs no va ser

atre, que 'l aniquilament de les llibertats regionals y municipals. Eixos son fets patents, dimanants, siga de la naturalesa del regim absolut siga d' un sentiment exagerat de 'l autoritat real per part dels soberans espanyols. Resultat: que si les llibertats municipals van floreixer durant lo temps de la reconquesta, van morir a mans dels reys posteriors a 'n ella. Per aixó principalment mereixen aquests últims reys lo dictat d' absoluts. Cal pararihi conte ab aixó; porque aquí a Espanya se parla molt de les tradicions, hi ha molts partidaris de les glorioses tradicions nacionals; però á ben segur que si a tots se 'ls preguntava de quines tradicions son partidaris, n' hi hauria que no sabriau que contestar, n' hi hauria que 's declararien en favor de les tradicions del temps de la reconquesta; atres per les de la casa d' Austria y fins se 'n trobarien y no poch afectes a les tradicions dels temps dels Borbons absoluts. Tots se diuen tradicionalistes en gros y unes tradicions se donen de bofetades ab les atres. Lo que alguns ne diuen centralisme liberal no es doncs 'l autor de la mort de las llibertats municipals. D' aqueix crimen politic s' ha d' acusar en primer terme als reys absoluts, y en tot cas, despres, al centralisme liberal per no haverlas ressucitat y per haver seguit moltes vegades la pauta que 'ls reys absoluts, ó 'l primitiu centralisme, li van trassar en aqueix punt. Pero si en lo regim absolut se provocava als aimants de les llibertats regionals y municipals a aixecarse en armes pera defensarles, se 'ls venia y se 'ls castigava durament y 's borrarven del Códic politic aquelles llibertats, en lo regim actual, calificat per alguns de centralisme liberal, se permet que 's reivindicque la bona memoria d' elles, que se 'ls defense ab la paraula y 'l vot y, per tant, que 's fasse possible sa reintegració. Eixa es la diferencia entre 'l un y 'l altre regim, de lo qual no 's dedneix, certament, lo que alguns diuen, aixó es: que 'l centralisme liberal es un despotisme que fá bó als senyors feudals y reys absoluts. Eixa incongruencia, com moltes

atres, se deriva a mon ententendre de no fer la deguda distinció entre 'l problema religios y 'l politic. Si 's fes aqueixa distinció, de segur que 's parlaria y 's obraria d' atra manera, y aixis se faria possible la regeneració d' Espanya, que, ab los procediments que ara 's empleen no tenim dret a esperar que vinga ni pels camins ordinaris, ni per miracle de la Providencia, doncs Deu no obra miracles en favor de qui no fa mérits pera obtindrelos.

A. MARTÍ Y FORCADELL.
Freginals, 27 d' Octubre de 1904.

Per estar completament conformes ab lo contengut del present article que llexim en el valent setmanari "El Panadés nou, de Vilafranca del Panadés lo reprodhim ab gust á las columnas de la VEU ja que 's tracta d' un mal que á tota costa devem procurar posarihi remey tots quants diem treballém per las reivindicació de las llibertats de la Patria Catalana:

Las reventadas

Un dels mes grossos defectes del caracter catalá, defecte senyalat per tots els que han estudiat la nostra rassa, es la tendencia sempre observada á tirar contra 'ls que pujan, els que sobresurten, prenent tallar el cap dels que 's aixecan per sobre del nivell dels altres. Per aixó, la historia catalana compta ab pocas figuras de relleu, y llevat d' alguns patricis que la necessitat ó 'ls moments crítics han fet sortir, el govern del país ha sigut sempre confiat á Corporacions gloriosissimas. Aquet mal es manifesta en totes las esferas de la vida social: 'l amic tira contra 'l amic y las felicitacions de 'l un al altre surten dels llabis y no del cor; el vehi molparla del de son costat si logra ferse una posició, y en cambi reb ab riallas la desgracia que 'l enfonsa ó als malmets la fortuna; el literat sent recansa dels elogis que 's prodigan al tres literats. Per tot aixó 'l esperit critic, en el sentit baix de la paraula, apareix a Catalunya ab tota sa feréstega rudesca. Te més éxit el periódic que 'l lensa, á la fam publica més noms, més honras, més prestigis; son felicitadas y comentadas las malévolas insinuacions que masegan la vida privada del personatge A ó B; y 'l mal ha pres tant increment, que fins diaris y revistas, aparentment serios, omplan sas planas ab polémicas insustanciales, ab insults grollers. Definitivament,

la terra Catalana es la terra de la reventada. No cal dir que 'l camp politic, no sols segueix la regla general, sino que, com més apropiat per egoismes y envejas, es allá ahont més clarament se manifesta aquest esperit de reventada. No 's diga que 's fá ab el noble fi de desenmascarar als que pretenen medrar ó cridar la atenció sobre gent de sospitosas intencions; no 's diga tampoc qu' es preten atrauerrers ó convencer del erro en que están als que van equivocats; no, no hi pot haber res. Si fos lo primer, es censurariari els actes administratius es citariari d' atos ó probas morals suficientes pera convencer, al menys, moralment, de despillatros, distraccions de fondos, ó sencillament de que tot lo que diu 'l catalanisme es mentida, porque lo qu' es realment es un vividor ó agitador porque si, sense cap ideal. Si fos lo segon, no 's ofendria la dignitat dels censurats, no se 's aplicaria calificatius denigrants, porque tot aixó es una proba de que se 'l desprecia, y el que desprecia no pot pas pretendrer atrauerrers al injuriat. Totas aquestas campanyas, totes aquestas polémicas, no obeeixen pas á res més qu' al esperit de reventada. Es un catalanista qu' ha acceptat altres medis, altres procediments, qu' ha cregut útil la vida activa y en ella ha lluytat y ha ventsut una vegada, ha sigut derrotat altres; ja n' hi ha prou. Anatema contra d' ell; y contra d' ell també las energias que pera lluytar contra 'l centralisme deuria emplearse. Es un de casa que 's aixeca, es un amic que 's enlayra, es un igual que preten ser capdevanter en el perill y en la lluyta; véus aquí una pila de delictes que may perdonem; y véus aquí també 'l origen de todas las divisions que patim, de 'l impossibilitat de juntar lo que no 's hauria d' haber separat may y de qu' avuy 's ha enverinat tant la cosa, qu' es gaire bé segur obrir un diari, una revista, que pretengui dirigir un matis ó altre del catalanisme y trobarhi un article, un solt en contra dels altres. Are y sempre, devant d' aquestas mesquinesas, nosaltres, la gent de fora que no vivim en la terra baixa d' aquets ódis ciutadans, dolents per Catalunya, farém sentir la nostra veu, condemnat aquestas divisions y fent present á uns y altres que si sentissim 'l amor que dihuen á Catalunya, no haurian de posar per sobre d' ell 'l amor propi, las petitesas de la vida, ó las diferencias accidentals en el modo de obrar. Si 'ls homes del catalanisme no 's entrebanquessin mútuament, ab la forsa de la nostra idea, llubiria aviat la llibertat á Catalunya.

La supresió de las Diputacions
Ho ha dit un ilustrat diputat provin-

cial: las Diputacions provincials son un destorb jafora 'ls destorbs! Responen á la idea centralista y burocrática de fraccionar las regions en provincias y de crear organismes pera utilitat d' uns quants empleats y funcionarios, que ab tot y regoneixe que n' hi ha de dignes, en sa majoria no son mes que vividors, servidors dels cacics y puntals del Govern que 'ns arruinan.

La Diputació provincial de Barcelona que es de las millors d' Espanya, delma als Municipis y afavoreix d' una manera insignificant als pobles, sinó 'ls perjudica greument, com ha succeït ara fa poc ab la qüestió dels ferro-carrils secundaris, que la Diputació, totxament, no ha sapigut aprofitar.

No 's fassin sorts els Ajuntaments á la crida de l' Esparraguera invitantlos á una Assamblea pera tractar de la supressió de las Diputacions. Contestin els Alcaldes que están conformes ab la celebració d' aquella y dispósintse á anarhi ab l' anim decidit de recabar la supressió d' organismes inútils, substituïntlos per la Diputació única, per consells comarcals ó per aquells organismes que estimin convenients.

Tant com mes radicals fossin las reformas que 's logressin, mes ens acostariam al ideal d' una recta administració municipal y general.

No vulguin els Alcaldes sometre la seva decisió al cacic, que no mira may pels interessos del poble, ni al Governador que no entén el modo com Catalunya 's governava felisment en els temps en que no hi havia Diputacions provincials, ni Governadors enviats de Madrid. Procurin tots la celebració de l' Assamblea, avéssintse á sortir del circol estret del seu poble y á intervenir en la resolució de problemas de caràcter general, pero que afectan molt al modo de ser de cada localitat. Vulguin en una paraula governar, no com se governa un remat de bens y no servint ells de rabadá, sinó convertintse en Procuradors dels interessos de la Patria, per nomenament y ab la confiança del respectiu poble.

Cants pera la pelegrinació de les festes jubilaires

de la Inmaculada

Lletra de T. Bellpuig, Pbro.

MÚSICA DE PEDRELL

Qui no estima á nostra Mare
No pot se bon tortosí.

Desde 'l trono de la Cinta

Als rocams de Mitj-cami

Extendré tota una alfombra

Feta en cors de tortosins.

No ha de se només pels àngels

Lo d' avuy dia feliz,

Que si es festa pera 'ls súbdits

Més gran festa es pera 'ls fills

Qui no estima....

Ni que ploque ni que neve

Rés mos fa retrocedir,

Mentres gela á part de fora

Portém brases dins del pit,

Portém brases que no poden

Apagá neü ni rúxim

Perque es foc que ha encés Maria

En espurnes del seu Fill.

Qui no estima....

No ho veyeu? Desde la cúpula

Nostra Reyna ya somriu.

Mos ha vist; aném depressa,

Més depressa pelegrins,

Desde 'l cel quan s' en adonen

Que Ella a rébrems ha eixit,

Quan ho veiguen, ¡quina enveja

Que tindran los serafins!

Qui no estima....

Per tancá 'l nostre entusiasme

Tots los temples son petits;

Desbordémlo aquí a cam lliure

Desbordémlo a Mitj-cami.
Aquí dalt no hi han barreres,
Aquí 'l temple es infinit:
Les columnes son montanyes,
Fa d' arcada 'l paradís.

Qui no estima....

Reyna y Mare de Tortosa,
Aquí están los vostres fills
Que os aclamen tota pura...
Ja ho veyeu si n' hi ha de mils.
Som ovelles de Sant Rúfol
Som vassalls de Jesucrist,
¡Feu que al cel, Mare, puguessem
lo mateix cant repetí!

Qui no estima a nostra Mare
No pot se bon tortosí.

2.º

MÚSICA DE GINER

COR

Cinquant anys fa que 'l Papa aclamava
Sense taca a la Mare de Deu;
Fa mitj sigle que 'l mon ho duptava,
Mes Tortosa fa sigles que ho creu.
Tota pura es Maria y hermosa,
Més hermosa y més pura que 'l sol.
¡Gloria, gloria a la que es de Tortosa
Mare, Reyna, alegría y consoll!

ESTROFA 1.ª

Pelegrins, ja ha arribat lo grad dia;
Ara es hora d' aná a Mitj-cami,
Li hem de fé 'n mistic pom a Maria
Ahont no hi falte cap cor tortosí.

COR.

Cinquant anys fa que 'l Papa aclamava...

ESTROFA 2.ª

Demostrem que de totes les terres
Lo jardí més hermós maria
Es lo vall rodejat per les serres
Port, Cardó, Coll-de-l'Alba y Montssiá.

COR.

Cinquant anys fa que 'l Papa aclamava...

3.º

MUSICA COM EL DE FIRME LA VOZ.

Pelegrins som, católics animosos
Som tortosins, (1) de fervorosa fé
¡A Mitj-cami, á visitá Maria!
¡Brame per tot, le rabia del impió!
No temer may, als fills de Lucifer.

Honor espera
dels espanyols
la nostra Mare
que tan mos vol.
Gloria á Maria
guerra á l' infern
á visitarla
aném, aném.

La paraula de Deu en catalá

Fa pocs dias que á Uldecona lo Rdn. M. Joseph Mulet dirigí la paraula als fiels en la llengua del país y ab tal motiu deyam "que la paraula de Deu habia sigut dirigida al poble en la llengua propia y tal com está manat se fassi per les Constitucions Sinodals tortosines manades publicar per lo inolvidable Sr. Bibe Ros de Medrano, quina práctica ab gran dany de la instrucció religiosa del poble ha sigut olyidada, ajudant aixís als enemics del cristianisme y de la moral católica, fins al extrem de que 'l poble en sa major part no sab lo que diu quan resa ni lo que diu que creu."

També aquí Tortosa lo diumenge prop-passat á la iglesia del Rosé ab motiu de celebrarse la festa de la seva Patrona, lo tan conegut com elocuent predicador lo Rdn. M. Joseph Matamoros, feu lo sermó en la llengua patria y al ferho digué plé de zel evangélic y d' esperit cristiá "que s' avergonyia al tení que confessa qu' era la primera vegada qu' es dirigia als seus oyens en la llengua que tan ell com els que l' escoltaban havían aprés barrejada ab los besos y abraçades de las seuas Mares, ab la llengua de las seues ànimes quant pensan, quant odian y quant estiman, ab la que en los actes mes íntims de la vida

(1) Cada població pot posarhi el seu nom ó el de catalans ó valencians en general.

plens d' alegría ó de pena sen serveixen pera transmetre als sers benivolguts l' vritat y los sentiments més íntims de la seua ànima y per lo tan ab ella els anava á parlar de les veritats eternes, que l' hi perdonessin si al ferho, no estava á la altura d' altres predicadors que desde el mateix siti y ab la mateixa parla habían precedit, que seria el seu cor y la seua ànima la que parlaria y no l' estudi mes ó menos armónic de paraulas combinadas pera expressar rebuscades frases, que la major part de les vegades si be agraden al oïd, deixen l' ànima buyda y freda de tot sentiment en vers Deu y ab lo mes complert desconeixement dels nostres devers.

No va tenir que ser indulgent l' auditori ab ell, mol al revés; lo temple estaba plé y un religiós silenci regná no sentintse mes que la seua veu, que com ruxim celestial anaba banyan los esperits dels devots de la Verge del Rosé de quina may n' havían sentit á dir tantas alabanças, ni fets tan prodigiosos de una manera tan clara, tan sencilla y tan cor-prenedora.

Rebi la nostre amic la mes coral enhorabona y continui per lo camí emprés, que si be per desgracia alguns per rahons qu' ens abstenim de estampar, no sols no ho fan, sino que al revés encara 'n fan menys preu, altres y al seu devant, los Srs. Bisbes de Vic y Mallorca trencán el jou que los enemics de la fé imposaren ab l' excusa de la *ilustració* pera que resultés inútil la predicació y la instrucció religiosa, en catalá es dirigen als fiels diocesans y aproposit. la *Ilustració Catalana* en son últim número parlan de la pastoral recientment publicada per lo Sr. Bisbe de Mallorca diu:

"Es també digne de lloansa el zelós y dignísim Sr Bisbe de Mallorca, l' estil plá y senzill de sa pastoral, bellament escrita en mallorquí perque se escampí per tota l' illa, tal com hauria de succehir en totes les diócesis de Catalunya, ahont la rutina encara imposa una llengua que 'ls fidels en sa gran majoria no entenen.

EFEMÉRIDES CATALANAS

28 d' Octubre

1848.—Inauguració del ferrocarril de Barcelona á Mataró, primer d' Espanya:

El dia 4 d' octubre, una locomotora eixida de la estació de Barcelona prová els trenta set kilómetres de línia fins á Mataró; el dia 8, un tren de deu cotxes, plens de convidats, feu el mateix trayecte, essent victorejat á tots els pobles de la costa; el pas per la foradada de Montgat fou un espectacle sensacional pera 'ls expedicionaris; per lí, el matí del dia 28 se verificá la inauguració de la línia.

A las nou el bisbe de la diócesis, acompanyat del de Puerto Rico, autoritats, corporacions y particulars invitats, benehí las quatre primeras locomotoras, que s' anomenaren "Catalunya," "Barcelona," "Besós," y "Mataró." La segona figurá en la Exposició de Productes Catalans feta fa anys, á la Universitat.

El tren se posá en marxa, saludat pels aplaudiments y las aclamacions de la multitud inmensa que voltava la estació y la línia, y als acorts de la Banda de Artillería que anava en un dels vagons arribá á Mataró á tres quarts de dotze, essent rebut ab gran entusiasme: se cantá un "Te-Dsum," á la iglesia parroquial, s' oferí un gran ápat als expedicionaris y el tren torná á Barcelona, empleant en el viatge trenta cinc minuts.

Segons una lápida que hi há a la estació de Madrid, el primer ferrocarril d' Espanya fou el de la Cort a Aranjuez: aixó no es cert, com no ho son tantas y tantas cosas que a Madrid diuen y ensenyan. Fou, si, aquest el primer que 's

concedí, però 'l de Barcelona a Mataró s' inaugurá dos anys, tres mesos y dotze dias abans que 'l de Aranjuez. Foren, doncs, Barcelona y Mataró las primeras ciutats d' Espanya que tingueren ferrocarril.

NOTICIAS

Perque veigín los nostres pagesos ab quina facilitat poden esser enganyats en la compra d' adobs (guanós) y quan necessaria es en nostra Comarca una institució com los sindicats agrícolos d' altres bandes, que sigue garantia suficient pera responder de la puresa de les primeras materies.

La base principal de tota mena de guano pera cereals, (blat, ordi, etc.) son los superfosfats. Doncs veigís la diferencia de preus.

Superfosfat de cals de 18 á 20 per cent d' ácid fosfóric (element actiu) los 100 kilos—12 pesetes.

Superfosfat de cals de 16 á 18 per cent d' ácid fosfóric, los 100 kilos—10.75 pesetes.

Superfosfat de cals de 46 á 50 per cent d' ácid fosfóric, los 100 kilos—32.50 pesetes.

El projecte de ley que 'l Ministre d' Hisenda ha presentat á les Corts, respecte al impost de transports, es importantíssim, doncs quedará suprimit dit impost pel blat, les farines, el carbó vegetal y altres articles de primera necessitat, ab lo qual els queviures podran sufrir una rebaxa.

Mentres al Congrós se barallavan y deshonravan el régim parlamentari, a Poblet els catalanistas feyan la repartició de premis als noys que assisteixen allí á las nostras escolas.

En Rusiñol y en Cambó 'ls parlavan de la patria que 's va refent, de la cultura que aném extenent, de la fé en nostra tra Catalunya, de l' armonia entre obrers y patrons.

Els uns ho desfeyan tot... nosaltres anavam construint fonaments...

Aixó matará alló.

La Diputació provincial ha pres l' acord d' instalar al palau de la mateixa una exposició de productes de tota la provincia, tals com minería, fustería y altres rams de producció.

L' idea es plausible y la deuen aprofitarla nostres productors en tots los rams.

La Diputació es proposa donar un gran impuls al ram de la pradería y ramadería, buscar millors de cultiu y rasses seleccionadas de cavalls y bous y fomentan la rassa merina del vestiar boví.

No escreguin qu' es la nostra de Diputació, es la de Lleyda; la nostra, ni tan sols pot conservá els camins vehinals ni acaba los comensats, com per exemple el tros de Vinallop á Amposta que fá mes de vint anys que vá.

Espanta el número de victimas que anyalment causa el moviment de trens en los Estats Units doncs segons los estats oficials del any passat foren deu mil los morts y prop de buitanta mil los ferits.

En tot volen ser el primés.

Gracia extraordinaria.—El dia 20 del passat mes de setembre fou rebuda pel Papa Pío X en audiencia particular la senyora Comtesa viuda de Gondomar, vispresidenta de la Junta organísadora de la pelegrinació y coronació de la Mare de Deu del Pilar. El Papa va mostrar-se afectuosíssim ab la visitant, sortint de sos llabis frasses las mes carinyosas per Espanya; així es que la Comtesa, animada per tant d' afecte, va exposarli l' idea de la pelegrinació al Pilar y la difi-

cultat que 's trobava pera realisarla dintre aquest any jubilar. A n' axó Pio X respongué en aquestos termes: *Per Espanya durard l' any Mariá ab totes las gracias y privilegis fins que 's realisi la pelegrinació al Pilar, y, si se 'm porta la corona, tindria grau gust en beneirla jo mateix.*

Aixís el Papa ha allargat per nostra terra l' any jubilar fins que sigui solemnement coronada l' imatge saragossana. Però, com si no fos aixó prou, en el *Breu* ab que 's concedeix la anterior gracia, s' exten la concessió fins al punt de que 'l Jubileu de l' Inmaculapa durará tot l' any 1905 pera tothom que ab las degudas disposicions visiti la Basílica del Pilar de Saragosa.

Es comentada ab natural satisfacció, p' els periódics de totes clases, la nova de que á Buenos Aires va a erigirse en aquella hermosa capítal un monument á la memoria de la reyna Isabel la Católica, á n' aquí tan se deu el descobriment d' América, que posá tant alt el nom d' Espanya.

Els que parlan en catalá.—El total de la població de llengua catalana, segons els datos oficials més recents, es el següent:

Barcelona..	habitants 1.034.538
Girona..	" 298.497
Lleida..	" 274.869
Tarragona..	" 334.343
Valencia..	" 775.995
Castelló de la Plana	" 304.477
Alicant..	" 451.174
Balears..	" 306.926
Rosselló..	" 210.125
Andorra..	" 7.000
Alguer (Sardenya)..	" 10.000

Total d' habitants. . . 4 007.942

Res, una friolera, total quatre millons y pico; y aixó després de dos sigles de jou y d' imposicions forasteras y decrets dels Romanones y altres comparses. Y que vagin dient els *conspicuos* y rotatius madrilenys que el *catalán es un dialecto (?) muerto.*

A Barcelona ha tidgut lloc en lo local del Ateneu Obrer del Districte segon l' acte de la idauguració de les Esceles instalades en l' esmentat Centre.

Concorregué á la sessió inaugural una numerosa y selecta concurrencia, entre la que hi habundaven les senyores y senyoretetes, que va omplir de gom a gom la gran sala d' espectacles del Ateneu.

Abans de la sessió, l' Orfeo Canigó va executar escullides composicions.

Lo concert va acabar ab la execució de "Los Segadors," que la concurrencia escoltá a peu dret, esclatant al acabar ab visques a Catalunya y altres manifestacions.

S' ha fundat a Barcelona una "Academia pedagógica catalana."

Era necessari que s' aixamplés la propaganda pedagógica y la protecció als mestres catalans, encarrilant el desviat y fomentant el bó y plausible; aquets serán els objeectius de la novella "Academia Pedagógica Catalana."

La vida será, segons se proposan sos orgadísadors, activíssima, tan en estudis pedagógics y científics, com en altres actes práctics y d' interés immediat.

Va morir á ultims de la setmana passada á Tarragona En Damiá Majordom sogra del nostre benyulgut amic en Joseph M. Gamundi.

Tan á ell com á sa distinguida esposa Na Serafina Majordom y demás familia els testimoniem lo nostre més sentit condol.

Del diari local los "Debates," copiem lo següent solt de quin sen despren, que li dol molt que 'ns queixém del centralisme, diu aixís:

"Todos los elementos de vida que un día tuvo Tortosa dependientes del Estado han ido desapareciendo ó han sido cercados de un modo inicuo. Quedanos hoy la citada Comisión Liquidadora, que, aunque no resulte tan nutrida y completa como se ofreció, proporciona algunas ventajas á nuestra ciudad. ¿Es

justo, es equitativo que se traslade á Madrid para dar la razón á los catalanes que truenan contra el centralismo, y á los que maldicen de esa absorción madrileña que rápidamente deja exhaustas las provincias?"

Es tan justo y equitativo com tot lo demás que fá el centralisme y no per lo que tassi o dexi de fé a qui Tortosa tindrem o no raho los catalans que el combatim, perque desgraciadament ens en sobran de rahons per combatrel y sensa aná mes lluny lo solt anterior del mateix diari parla del cambi de lloc de las oficinas de la administració de Correus asunto purament centralista ó caciquil com vulgui que per natros tot es lo mateix, perque aqueixos senyors de la *meseta central* ens envian los seus administrados que 's presentan molt com á criats y al poc temps actuan d' amos.

Dissapte conforme estaba anunciado tingué lloc la reunió dels aficionats á la cassa, en la que reiná una unanimitat d' aspiracions y propósitos que feren se nombrés desseguida una Junta organizadora encarregada de estudiá un reglament ó estatuts, axis com de proposá á la primera junta general que 's convoqui totas quantas maneras de propaganda puga fersse entre 'ls demás cassadors y medis de defensa y foment de la cassa que crégui convenient.

Inmediatamen de fet lo nomenament de Junta, s' obri llista de inscripció de sócs que súscrigueren desseguida mes de setanta cassadors.

Com se veu l' aidea ha sigut ben acullida y porta camí d' arribar á terme, tan mes quant ens consta son molts los cassadors que 's proposan formar part de la esmentada Societat.

Avant.

El nostre amic l' advocat En Joan Mangrané, fá pocs dias va contraure matrimoni ab la distinguida senyoreteta Na Eusebia Ejerique en la arxiprestal de Calaceit.

Als dos novensans los hi desitjém tota mena de benauransas en son nou estat.

Aqueixa setmana ha comensat l' acaixonament de taronjes pera enviarlaa al extranjer, lo que proporciona molts feina als jornalers que 'ls compradors valencians á proposit fan venir ab ells per ser práctics en lo treball de cullir, triar, empaperar y encaxonar la fruita.

Tan el cultiu com la explotació del negoci de la taronja era fá pocs anys poc menos que desconegut aquí; mes com siga que 'ls uns propietaris allissonats per los bons resultats que treuen los altres que probaren el cultiu de taronjer en l' horta de Tortosa, s' han donat pressa á sembrarne y avuy ja son á mils el número de caixas de taronja tortosina que seexporta y quina marca está acreditada á fora com á primerenca y sobre tot per sa resistencia en la pell que permet ser transportada á grans distancias, qualitat que no reuneix la taronja valenciana.

Segons sembla este any los preus son bons y l' anyada no es mala.

Lo patriarca del catalanisme de la nostra Comarca En Anton Añon acaba de rebre el nomenamen de *Fill predilecte de Xerta* com a premi de son amor a la son terré en un pergamí artísticament policromat per l' artista Anton Cerveto en el que consta l' acort del Ajuntamen de Xerta redactat en catalá.

Ab tal motiu lo nostre amic En Francesch Mestre ha publicat una estensa biografia del predilecte Patrici en la *Veu de Catalunya* que no reproduhim per no permetrensho las condicions reduhidas del nostre Setmanari.

A tots coralment felicitem pero preferentment al nostre respectable amic En Anton Añon.

Tortosa. Imp. FOCUET, P. Hospital 5.

de agua, y con un esquife, que ya con dos pares de remos hallaron á la orilla del Rio fueronse hazia la mar, y salidos á ella fueron giados, y llevados á salvamento, llegando á Alexandria, de donde eran naturales, los quales despues de llegados, tuvieron memoria de la señalada merced, recibida por medio de la Virgen Santissima, y de lo que ellos le avian prometido de los frontales. Encontinenten los hizieron hazer como mejor pudieron, y porque desto no fuessen por sus vezinos descubiertos, y de allí castigados, no osaron encomendarlos á ningun Marinero para que los llevasse, mas fabricaron y hizieron una caja, y pusieron dentro della los dos frontales con un escrito en arabigo, que decia como aquellos dos cautivos de los Canónigos de la Seo de Tortosa embiavan aquellos dos frontales, para servicio de nuestra Señora de la Seo; y que pues otra mejor forma no tenian para embiarselos, á ellas los encomendaban y libaban, suplicando le fuesse de su gusto y voluntad guiarlos, y traerlos á Tortosa. Finalmente la caja bien calafateada, y enpeguntada la hecharon á la mar, diciendo: Maria madre de Dios, vos que nos librasteis del cautiverio, y nos trujistes á nuestra tierra sin peligro ni agano, assi como á nosotros nos trujisteis aquí assi lleveys este nuestro rescate á vuestra Iglesia, donde á vos os veneran y honrran. Llegó la caja á la playa de Tarragona y viendola unos Pescadores acudieron á ella, y tomándola, la llevaron al Arzobispo, el qual la abrió y visto lo que venia en ella lo sacó, y embió el un frontal á la Seo de Tortosa, y el otro se quedaron allí para su Iglesia. Al cabo de algun tiempo supieron los Moros como los frontales avian llegado á puerto de salvación. Bien mirado esto y ponderado por dichos Moros este grandioso Milagro, determinaron hazerse Christianos, y seguir nuestra santa ley, conociendo ellos que era la verdadera, assi se fueron á Jerusalem, y allí se bautizaron, y al fin murieron Christianamente.

La certidumbre que deste tan grandioso milagro se tiene, es el tener el mismo frontal hoy en dia en el Asseo, el qual se saca cada año el día que se enseñan las demas Reliquias, y se tiene por una dellas, y con raçón. Y mas se halló en

gar parió, todas cosas maravillosas. Que Christiano avra, que no crea que por medio desta santa Cinta no se ha hecho dicho milagro?

Angela Armgola Comadre, de edad de 50, años poco mas, ó menos, en 28 de Mayo 1618, con juramento (y sobre lo mesmo dize Maria Hernandez, hermana de Izabel, y Vicente Ros Zapatero,) dijo que a los onze de dicho mes fué llamada de parte de Isabel Salazar, muger de Miguel Cabrera Pescador, preñada, la qual avia ya tres meses que estava enferma de una grave enfermedad, en la qual la dicha Angela, muchas vezes la avia visitado, la qual enfermedad la avia llevado al ultimo de su vida, y la avia privado de palabra y sent dos, y por esto el Doctor Luys Saura que la visitava la hizo olear, como ya antes huviessen confesado, y comulgado, y todos se estaban lastimando, no tanto de la muerte de dicha Izabel (porque ya la tenian por tal) como de la pobre criatura, que estava ya en el noveno mes, conforme ella avia dicho muchas vezes. Viendo la Comadre que los remedios del mundo eran acabados para dicha enferma, acudió á los del Cielo, con todos los demás que allí estaban, reclamaron á la Santissima Virgen, y madre de Dios, rogándole que por sus méritos, y por la devoción de su santissima Cinta, librasse á dicha Isabel del peligro en que estava, ó alomenos alcançasse de su Santissimo Hijo, que la criatura no pereciesse sin Bautismo, y perseverando en dichos ruegos, aparecieron señales de parto, estandose aun la enferma exanime, y sin sentido para poder ayudarse, por falta de fuerças, y gravedad de la enfermedad. Y encontinenten todos con grande ahinco hizieron se trujesse la santa Cinta, la qual trujo mossen Iayme Sans, Presbytero, y Sacristan de la Seo, y aviendola puesto sobre el vientre de la enferma, luego maravillosamente cobró los sentidos, y la palabra, y passadas algunas horas, parió un hijo vivo, el qual bautizaron, y el y la madre vivieron por algunos dias. Atribuyendo lo hecho, assi el testigo como los circunstantes á milagro, mediante la Virgen y su sagrada Cinta.

Ita est Franciscus Bonifacius Soler Notarius. & scriba qui supra.

Imprempta

DE

JOSEPH L. FOGUET SALES

PLASSA DEL HOSPITAL, 5, TORTOSA

En este establement se confeccionan treballs tipografichs á preus económichs.
Treballs á varies fintes y sobres papé pergami.

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' ivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.

Plasa de la Seu y Arch del Rumeu
TORTOSA

Joseph M. Cartos Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Plassa de la Constitució 7-1.º (cantonada de la travestia del Angel) TORTOSA.

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR. Pere Vives (traduits de la llengua castellana á la catalana pera major profit de las añmes del Bisbat de Tortosa l' any 1857 per ordre del Illustrissim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medranc) al preu de 2 pesetas lo cent el text y á 5 pesetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán noticias de tot quant s' ha publicat y vá publicarse en llengua catalana en particular las obras de quinas sen ha ocupat la Veu en sas columnas

DISPONIBLE

Muchos otros milagros se podrian escribir: mas por no ser largo los dejo de referir: pero no será razon callar el grandioso que nuestra Señora hizo con dos Moros esclavos que tenia el Cabildo de Tortosa, y fué desta manera.

lo mesmo dice Maria Hernandez, hermana de Isabel, y IV. cente Ros (Zapatero), dijo que a los once de dicho mes fué llamada de parte de Isabel Salazar, mujer de Miguel Capataz Escobar, preguntada la cual avia ya tres meses que estava en forma de una grave enfermedad, en la qual la dicha Angela, muchas veces la avia visitado, la qual avia estado de pa- avia llevado al ultimo de su vida, y la avia privado de su vi- lapa y sentí dos, y por esto el Doctor Laya Saura que la vi- stava la hizo olear, como ya antes huviesse conleado, y comunicado, y todos se estava tratando, no tanto de la muerte de dicha Isabel, porque ya la tenían por tal, como de la pobre criatura, que estava ya en el noveno mes, como me ella ya avia dicho muchas veces. Viendo la Comandante que los remedios del mundo eran acabados para dicha enferma, acudió á los del Cielo, con lo que los demás que allí estava, reclamaron á la Santísima Virgen y madre de Dios, ro- gándole que por sus méritos, por la devoción de su san- tísima Oñta, librase á dicha Isabel del peligro en que se- stava, á algunos dias de su Santísimo Hijó, que la- criatura no pareciera sin Bautismo, y por aver estado en di- chos tres meses, apartacion de señas de parto, estando aun la enferma exanimada, y sin sentido para poder ayudarse, por falta de fuerzas, y gravada de la enfermedad. Y encontrá- nente todos con grande silencio se trujese la santa Oñta, la qual trujo moresna Presbytero, y Sa- cristan de la Seo, y aviendo oido nuestro sobre el vientre de la pa- ciente, luego maravillosamente copió los sentidos, y la pa- ciente, y pasadas algunas horas, parió un hijo vivo, el qual bautizaron, y el la madre vivieron por algunos dias. Asi- mismo, quando lo becho, así el testigo como los circunstantes á millares, mediante la Virgen y su sagrada Oñta.

A esta fuerza gloriosa y llevada á salvamento, llegaron á Alexandria, de donde eran naturales, los cuales después de algunos dias de la esclavitud merecida, recibí- la por medio de la Virgen Santísima, y de lo que ellos le avian prometido de los frontales. Encuentranse los historiadores como mejor pudieren, y porque dato no fuessen por sus vestros descubiertos, y de allí castigados, no oseron en- comendados á un buen ministro para que los librasse, mas fabricaron un templo para que los librasse.

CAPITULO DIEZ Y SIETE

Del milagro grandioso, hecho por intercesion de la madre de Dios en unos cautivos del Cabildo de Tortosa

MUCHOS años ha, que los Canónigos desta Cathedral te- nian dos cautivos Moros en servicio del pastril, y como en aquel tiempo el horno que dizen de la Ca- nonja, estava hazia donde está agora la Espitaleria. Estos cautivos para llevar el pan al Palau (en donde se suele dar la ración á los Canónigos) passaban por dentro de la Seo y del Claustro, y porque vian ellos que la gente de esta Ciudad veneraban con grande devoción la imagen de nuestra Señera, que está en el Altar mayor, también los esclavos, tomaron por costumbre hazerle reverencia, y desta suerte poco á poco, inspirádoles Dios, tomaron tanta devoción con aque- lla Imagen, que cada día la suplicaban los librasse del Cau- tiverio, prometiéndole, que si á sus casas les bolvia, ellos le enviarían dos frontales, de oro, á honor y gloria suya. Passados catorze años de cautiverio, una noche despertán- dose los dos á una se hallaron sin los hierros, ó grillos que solian llevar; considerando-los bien, y ponderando bien esto, tomaron prontamente el pan que pudieron, y dos cántaros